

TERMÍN: 09.09.2024

xx37156xx
Recenzia C
Michal Habrman
michal.habrman@vlada.gov.sk

*Prosím nezasahujte do tejto tabuľky*RECENZENT/KA (meno a priezvisko, pozícia, inštitúcia): **Michal Habrman**NÁZOV MATERIÁLU: **ODLIV MOZGOV III: VRÁŤ MI TIE HVIEZDY**TYP VÝSTUPU*[1]: **analýza**

(pri spoločných výstupoch uviesť aj typy individuálnych vkladov):

ANALYTICKÝ ÚTVAR, REZORT: **Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR - Inštitút vzdelávacích politík; Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny – Inštitút sociálnych politík**AUTORI/KY: **Dávid Martinák, Matěj Bělín, Matej Gogora, Kristína Hrehová, Ondrej Škvarenina**

SPOLUAUTORI/KY: - ; - ; - ; -

RECENZNÝ FORMÁT*[2]:

PRIPOMIENKY:

P.č	Pripomienka sa vzťahuje k (strana, odsek):	Text pripomienky*[3]	Odôvodnenie pripomienky	Vysporiadanie sa s pripomienkou*[4]
1	Všeobecne	Navrhujem pre kontext doplniť mieru návratov študentov zo zahraničia aj v iných krajinách.	Veľmi by materiálu pomohlo zasadenie do kontextu medzinárodných skúseností. Miera návratu v iných krajinách by mohla byť na jednej strane mierkou pre slovenskú mieru návratnosti (je 40% málo? O koľko	Akceptované. Pridali sme nový odsek, ktorý sa začína vetou: "Miera návratov na Slovensko je v porovnaní so zahraničnými krajinami nízka."

			sme vzdialení od inej praxe?) a na druhej strane cieľovým indikátorom (95% je nerealisticky ambiciózny cieľ).	
2	2.odsek	Navrhujem zásadne preformulovať vetu <i>Vplyv na zníženie podielu v roku 2022 mohla mať aj štípendijná schéma „Študujem doma Slovensko ma odmení“</i>	Pokles v roku 2022 už nebol potvrdený v roku 2023 (viď graf 2), čiže môže ísť v skutočnosti o náhodný pohyb okolo trendu. Úplne rovnako môže ísť o dôsledok Covidu (impakt na slovenských študentov, nižšia ochota sťahovať sa do zahraničia) – sami to spomínate v predchádzajúcom odseku. Odporúčam radšej formulovať ako research question – na štýl <i>Potenciálny vplyv štípendijnej schémy XY bude ešte nutné preskúmať.</i>	Akceptované.
3	3.odsek	Navrhujem namiesto pojmu „veda a výskum“ použiť výraz „výskum a vývoj“ alebo „výskum a inovácie“.	V oficiálnych materiáloch sa snažíme používať pojmy uvedené v pripomienke. Od výrazu „veda a výskum“ sa snažíme upúšťať (aj v názve ministerstva), keďže ide o nepodarenú slovenskú kombináciu dvoch pojmov „veda a technika“ a „výskum a vývoj“.	Akceptované
4	Strana 3	Navrhujeme nepoužívať výraz „zaostávajúca prestíž slovenských univerzít“.	Uvedený výraz umocňuje negatívne renomé slovenských univerzít a jeho používanie vo verejnej diskusii zhorší vyhliadky na zvrátenie brain drainu. Rovnaká informácia sa dá podať aj pojem „prestíž zahraničných univerzít“.	Akceptované

5	Všeobecne	Navrhujem rozpracovať aj otázku geografickej vzdialenosti štúdia ako vysvetľujúcej premennej návratnosti.	Už regionálne porovnanie napovedá, že tí, čo majú zahraničné štúdium bližšie (Bratislava) majú väčšiu pravdepodobnosť návratu. Naopak Východ Slovenska má nižší podiel vracajúcich sa absolventov. Je vysoký predpoklad, že nižšia miera návratnosti u top performerov na maturite môže byť čiastočne vysvetlená aj väčšou vzdialenosťou, keďže vo väčšej miere odchádzajú s väčšími ambíciami ďalej ako do ČR. A väzby na Slovensku sa viac oslabia.	Neakceptovaná. Nevieme zohľadniť, keďže údaje o VŠ destináciách konkrétnych slovenských študentov v zahraničí zatiaľ nie sú dostupné.
6	Všeobecne	Navrhujem prehodnotiť cieľovú úroveň 95%-nej návratnosti.	Návratnosť 95 % pri normálnych okolnostiach nedosahujú ani absolventi domácich univerzít (s výnimkou ročníka 2015, ktorý končil počas covidu, čo mohlo ovplyvniť vyhladky na odchod do zahraničia). Následne tvrdenia ako „Ak by sa na Slovensko z kohorty maturantov roku 2012 vrátilo po štúdiu aspoň 95 %,...“ vyznejú veľmi odvážne.	Akceptovaná. Znížená na 75 %.
7	Odporúčania	Navrhujem rovnako systematizovať odporúčania.	Odporúčania 3, 4 a 5 sú iba rozpracovaním odporúčania 2. Riešením je viac rozpracovať odporúčania 1,6 a 7 alebo ostatné včleniť pod 2.	Akceptované.

8		Navrhujem pri odporúčaní rozvinúť význam kvalitného výskumu a význam stimulácie inovačného ekosystému.	Pri prvom odporúčaní ku zvyšovaniu prestíže VŠ je možné okrem výkonnostných zmlúv a lákaniu študentov spomenúť investície do výskumu (mimochodom aktuálne výrazne podporované dodatočnými investíciami z Národnej stratégie výskumu, vývoja a inovácií), keďže výskum a vývoj je dôležitý parameter v rebríčkoch VŠ. Pri siedmom odporúčaní k pracovným príležitostiam pre vysokokvalifikovaných pracovníkov by bolo vhodné spomenúť aj význam podpory inovačného ekosystému a firiem, ktorí vedia atraktívne príležitosti vytvoriť.	Akceptované. Spomenuté výkonnostné zmluvy a aj ďalšia podpora výskumu a vývoja. Tiež pridaná časť o podpore inovačného ekosystému.
---	--	--	--	--

CELKOVÉ HODNOTENIE (recenzent/ka vyplní túto časť po vysporiadaní sa s pripomienkami analytickou jednotkou):

Predloženú analýzu hodnotím ako veľmi prínosnú do diskusie o udržaní a lákaní talentov. Prináša množstvo nových zaujímavých informácií a spracúva dostupné dáta atraktívnym a technicky dobre zvládnutým postupom. Podľa môjho názoru ide za posledné obdobie o jednu z najprínosnejších analýz od analytických jednotiek. Oceňujem tiež posun analýzy oproti prvej verzii, ktorú sme mali pôvodne na pripomienkovanie.

[1] Výber medzi: 1. analýza (komplexný analytický materiál s návrhmi konkrétnych systémových opatrení); 2. komentár (rozsahovo menší analytický materiál venujúci sa konkrétnemu čiastkovému problému); 3. manuál (metodické usmernenie vyplývajúce z potreby zjednotenia procesov a postupov v konkrétnej oblasti).

[2] Formát 1 pre komentár/manuál (2 recenzenti bez povinného odborného workshopu); Formát 2 pre analýzu (3 recenzenti a povinný odborný workshop).

[3] Do tabuľky značiť pripomienky zásadného metodologického a obsahového charakteru (nie štylistické či gramatické opravy).

[4] Vyplní analytická jednotka: pripomienka bola akceptovaná / pripomienka nebola akceptovaná a zdôvodnenie / pripomienka bola čiastočne akceptovaná a zdôvodnenie.